

STORTINGET

Representantforslag 55 S

(2020–2021)

fra stortingsrepresentantene Jan Böhler, Trygve Slagsvold Vedum, Sigbjørn Gjelsvik og Jenny Klinge

Dokument 8:55 S (2020–2021)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Jan Böhler, Trygve Slagsvold Vedum, Sigbjørn Gjelsvik og Jenny Klinge om en nasjonal gjengenhetsvedtak ved Kripos for å styrke og koordinere kampen mot organisert kriminalitet på tvers av politidistrikter og landegrenser

---

Til Stortinget

Bakgrunn

Det har i de senere årene vært en urovekkende utvikling av kriminelle gjenger i hovedstaden og andre norske byområder. Den globale MC-kriminelle gjengen Satudarah har etablert seg i Østlandsområdet. Dette utgjør en alvorlig trussel basert på erfaringer fra bl.a. Sverige, Danmark, Nederland og Tyskland. MC-gjenger utfordrer andre gjengmiljøer som også styrker seg, slik som Young Guns basert på Lørenskog. I flere områder i Oslo ser man dessuten aktive ungdomskriminelle grupper, som om få år kan bli voksne etablerte kriminelle gjenger. Den samme tendensen ser man i Bergen, Drammen, Trondheim, Follo, Romerike, Grenland, m.fl.

Gjengmiljøene på Østlandet bygger nettverk og kontakter rundt i store deler av landet. Kripos har ved gjentatte anledninger ytret bekymring knyttet til for svak innsats mot organisert kriminalitet, gjenger og deres bakmenn, som ofte kan sitte i utlandet. Organiserte kriminelle nettverk opererer på tvers av politidistriktsgrenser og landegrenser. Dette er miljøer og personer det er nødvendig å følge over tid uavhengig av hendelser, måltall eller andre prioriteringer.

Som samfunn har man ikke råd til å risikere at disse multikriminelle nettverkene får etablere seg mer enn de allerede har gjort innenfor narkotika, hvitvasking, arbeidslivskriminalitet, menneskehandel, våpensalg, ID-svindel, bedrageri, datakriminalitet, utpressing, ran, korrupsjon, trusler og brutal voldsbruk. Det fins også eksempler på sammenheng mellom organisert kriminalitet og terror, i form av finansiering, rekruttering, anskaffelse av våpen, falske pass og ID, m.m.

Tidligere riksadvokat Tor-Aksel Busch advarte i sin avskjedstale høsten 2019 om at mindre ressurser til politi- og påtalemyndighet kan få fatale følger for oppklaringen av alvorlig kriminalitet. I politiets årsrapporter, kapasitetsundersøkelse og ressursanalyse fremkommer det at etterforskning og påtale i politiet dessverre ikke har blitt styrket i tilstrekkelig grad på flere år. Politijuristenes leder Are Skjold-Frykholm har ved flere anledninger poengtert at politidistriktenes ressurser mot organisert kriminalitet er for små til å følge miljøene systematisk over tid. Senest i en høring i Stortingets justiskomite 4. november 2020 sa han at: «Det er en skummel utvikling. Slipper man kontrollen med den organiserte kriminaliteten, kan de tunge kriminelle miljøene utvikle seg. Det er en kjempebekymring fra vår side».

Den sittende regjeringen har verken i nærpolitireformen (Prop. 61 LS (2014–2015)), politimeldingen (Meld. St. 29 (2019–2020) Politimeldingen – et politi for fremtiden), eller i de årlige tildelingsbrevene med budsjettmidler til politiet, i særlig grad omtalt organisert kriminalitet. Dette står sterkt i kontrast til Meld. St. 7 (2010–2011) Kampen mot organisert kriminalitet – en felles innsats, der dette ble gjort til et hovedmål av et samlet Storting. Senterpartiet er sterkt kritisk til den manglende politiske oppmerksomhet og prioritering

av dette feltet under nåværende regjering. Det gir svært uheldige signaler til politiet.

Innsatsen mot organisert kriminalitet

Den såkalte nærpolitireformen, som er blitt gjennomført fra 2016, har ført til at innsatsen mot organisert kriminalitet og gjenger har blitt endret på en uheldig måte. De politifaglige spesialistmiljøene eller seksjonene som jobbet med organisert kriminalitet, er fjernet eller kraftig redusert i politidistriktene og lagt inn under store felles enheter som håndterer mange ulike former for alvorlig kriminalitet. Resultatet er at man i mindre grad har politi- og påtaleressurser som kontinuerlig konsentrerer seg om å avdekke gjengenes virksomhet hele døgnet, hele året, uavhengig av om det skjer en alvorlig hendelse eller ei. Det er avgjørende at politiet greier å være så tett på og ha så god informasjon at de kan avverge alvorlige hendelser som drap og drapsforsøk og annen farlig kriminalitet. Dessverre har man sett for mange tilfeller av dette også i 2020, og erfarne politifolk advarer om at man kan få se mer gjengkrig framover.

Riksadvokaten har i flere år gjentatt betydningen av politiets arbeid mot grov narkotikakriminalitet og at dette er sentralt i innsatsen mot den organiserte kriminaliteten. Ut fra tilgjengelig statistikk går dessverre denne utviklingen i helt feil retning. Ifølge Statistisk sentralbyrå (SSB) har antall anmeldte grove narkotikasaker falt dramatisk parallelt med nærpolitireformen. Etter innføringen av reformen har årlig gjennomsnitt vært på 957 anmeldelser, mens det de fire årene før lå på 1 203 anmeldelser, det vil si en nedgang på over 20 pst. Politiet bruker, ifølge Politidirektoratets kapasitetsvurdering av etterforskningsområdet fra 2019, over 30 pst. av sine etterforskningsressurser på om lag 3 pst. av straffesakene. Denne innsatsen er viktig og riktig. Men den må ikke føre til at den store trusselen mot samfunnssikkerheten som organisert kriminalitet utgjør, blir nedprioritert.

Voksende bekymring

På Stortinget har flere partier i lang tid uttrykt bekymring for denne utviklingen. Kripos og tidligere politiledere i Oslo har løftet problemstillingen siden reformen i 2016. Men Politidirektoratet og departementet har likevel ikke vært villige til å revurdere nærpolitireformens omorganisering av arbeidet mot organisert kriminalitet og kriminelle gjenger. De politifaglige miljøene som jobber med dette, er blitt mindre og har ikke samme styring med eget arbeid. Mens de tidligere kunne ta avgjørelser om hva som skulle gjøres, må de nå vente på prioriteringer og klarsignal ovenfra. Arbeidet er blitt for byråkratisert og toppstyrt. Beslutningene om hvilke ressurser som skal brukes på hva, tas av dem som står fjernt fra utfordringene, ikke av dem som faktisk ser og vet hva som foregår.

Forslagsstillerne er også bekymret for at politi- og påtalemyndighet i sak etter sak mot kriminelle gjengmedlemmer har brukt årevis på å få dem fram for retten, og at org.krim-paragrafen (straffeloven § 79 første ledd bokstav c), som gir forhøyede straffer, så å si ikke brukes mot disse miljøene. Det fører til store strafferabatter på grunn av tidsbruken, og at gjengmedlemmene ganske fort kan være ute på gata igjen, selv etter domfellelse. For eksempel tok det åtte år, fra 2012 til 2020, før politiet fikk en sak om medvirkning til drapsforsøk og kidnapping mot den utpekte lederen for Young Bloods ført for domstolen. Mye kunne vært annerledes om saken hadde kommet for retten kort tid etter at hendelsene fant sted.

Den nevnte gjenglederen ble tatt i Marokko etter internasjonal etterlysning og utlevert til Norge. Kripos sine vellykkede Hubris-aksjoner har også vist at bakmennene til den organiserte kriminaliteten i Norge kan sitte langt borte, f.eks. i Dubai, Balkan, Nederland, Pakistan, Spania, Marokko, Litauen eller andre steder. Dette gjør gjengene mye sterkere fordi de får stor tilgang på narkotika, hvitvasking, menneskehandel, våpen, torpedoer, teknologi for hemmelig kommunikasjon, støtte fra utlandet ved voldshendelser, osv.

Andre land som Tyskland, USA, England, m.fl. har lengre og bredere erfaring med å bekjempe denne type kriminalitet. Disse landene har organisert arbeidet noe ulikt. Men enten de kaller det «gang units» eller annet, har de til felles at gjengutfordringen anses som så spesiell og avgjørende at de har dedikerte politiresurser som jobber kontinuerlig bare med dette. Det er grunn til å frykte at vi også hos oss kan få en ytterligere uheldig utvikling i årene framover, dersom ikke gjenginnsatsen omorganiseres og styrkes.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen opprette en egen gjengenhet i politiet, basert på Kripos, som skal jobbe med å avdekke gjengenes nettverk og strukturer i hele landet og internasjonalt, i samarbeid med de berørte politidistriktene.
2. Stortinget ber regjeringen sørge for at det ved opprettelse av en gjengenhet i Kripos sikres nok spenningskapasitet, informantbehandlere, datakyndige mannskaper osv. til å følge gjengene og nettverkene kontinuerlig 24/7/365.
3. Stortinget ber regjeringen sørge for at det ved opprettelsen av en gjengenhet i Kripos inngår tilstrekkelig med etterforskere, politijurister og påtaleressurser i enheten, samt en tilknyttet statsadvokat,

slik at enheten selv kan føre sakene fram til rettslig behandling.

4. Stortinget ber regjeringen sørge for at det ved opprettelsen av en gjengenhet i Kripes sikres opplæring og utstyr slik at gjengenheten kan avdekke gjengenes avanserte kommunikasjon og ta i bruk nye verktøy som Stortinget har gitt politiet gjennom lovendringer om adgang til dataavlesning mv.
5. Stortinget ber regjeringen sørge for at en gjengenhet i Kripes, for å unngå hevns spiraler og selvjustis i

gjengmiljøene, vil prioritere å få sakene mot gjengmedlemmer raskt fram for retten og søke å bruke straffeloven § 79 første ledd bokstav c («org.krimparagrafen») etter hensikten om strengere straffer.

6. Stortinget ber regjeringen sørge for at arbeidet mot organisert kriminalitet og gjenger må prioriteres og tilføres ressurser i alle politidistriktene, slik at de blir i stand til å gjøre sin del av jobben.

17. november 2020

Jan Bøhler

Sigbjørn Gjelsvik

Trygve Slagsvold Vedum

Jenny Klinge

